

se výhodnějším armádě automobilní prapory neodebírat, ale stanovit týlu armády dodatečné úkoly ve prospěch týlu frontu nebo jiné armády frontu. Ostatní přidělené týlové útvary a zařízení (samostatné zdravotnické oddíly, automobilní zdravotnické prapory nebo rotý apod.), pokud je týl armády, obkličující a ničící obkličené uskupení nezbytné nepotřebuje, je vhodné týlu armády odebrat a přidělit jiné armádě nebo je vzít do zálohy zástupce velitele pro týl frontu.

Protože v soudobých útočných operacích bude častěji docházet k obkličení operačnicku než taktickému, je nutno předpokládat pronikání menších jednotek a útvarů, včetně tankových, z prostoru obkličovacího uskupení do týlu našich vojsk. Tímto způsobem mohou být velmi často napadány dopravní proudy na armádních a frontových silnicích, hlavně prvky frontového a armádního týlu (předsunutá frontová základna, nemocniční základna, oddělení předsunuté frontové základny, předsunutá armádní základna, sklady raketových paliv apod.). To předpokládá zesílení obrany hlavních prvků frontového a armádního týlu s využitím brigád ochrany týlu v ohrožených prostorech. K rychlému zásahu je vhodné mít poblíž ohrožených prostorů umístěnou silnou pohyblivou zálohu v síle tankového praporu jedné z brigád ochrany týlu. Tuto mít v podřízenosti zástupce velitele pro týl frontu nebo velitele silniční zóny, ve které dochází k obkličování a ničení nepřátelského uskupení. Důležitým dopravním proudům, nejméně po dobu přesunu ohroženým prostorem, nutno poskytnout silný doprovod včetně tanků z brigád ochrany týlu. Nelze vyloučit ani přímé zasazení brigád ochrany týlu k dokončení likvidace obkličovacího uskupení.

Protože raketové vojsko, letectvo, tankové svazky a útvary a vzdušné výsadky budou hrát rozhodující úlohu ve všech obdobích obkličování a ničení obkličovacího uskupení, je třeba armádou i frontem hlavní úsilí zaměřit na týlové zabezpečení těchto svazků a útvarů.

Vlastní organizace týlu divizí a armády při obkličování a ničení obkličovacího uskupení bude mít některé zvláštnosti. Divizní a armádní týlový prostor nebude určován, týly se budou umisťovat na větší vzdálenost, aby daly operační volnost svazkům a útvarům k manévru při obkličování a ničení.

I na stupni armády a frontu je třeba hluboce zvážit plnění hlavního úkolu armády nebo frontu a s ním související dočasnou týlovou zabezpečení v obkličování a ničení. Snahou velitele armády i frontu bude, aby se ničení obkličovacího uskupení zúčastnil jen nutný počet sil a prostředků a ostatní svazky, aby byly co nejdříve uvolněny a použity k rozvíjení úspěchu. Pro týl armády a frontu to znamená vytvoření takových podmínek pro svazky, aby po uvolnění mohly bez ztráty času rozvíjet úspěch, tj. využít doby pobytu na místě k doplnění zásob na všech stupních a uvolnění zdravotnických etap. Toto lze dosáhnout v soudobé operaci centralizovaným využitím všech dopravních prostředků bez ohledu na podřízenost a organizační začlenění. Dopravu organizovat s cílem, v nejkratší době přisunout co nejvíce materiálu bez zbytečného překládání. Stále si musíme být vědomi, že nevyužití dopravní jednotky a útvary jsou přítěží na komunikacích a zbytečně spotřebovávají drahocenné PHM.

K perspektivám systému velení v soudobé operaci (boji)

Plukovník CSc Josef Průša

V poslední době bylo v tomto časopisu uveřejněno několik podnětných článků z oblasti velení. Autoři v nich řeší jednak současný stav a naléhavé požadavky našich velitelů a štábů jednak perspektivy dalšího vývoje soudobého systému velení.

Na tyto směry teoretické práce v naší armádě jsou různé názory, souhlasné však s cíli vědecké práce v našich ozbrojených silách. Správný požadavek, že vědecká práce musí především pomáhat praxi, chápou mnozí příliš praktisticky a naopak nutný předstih vědeckého bádání před současnou skutečností odvádí řadu teoretických pracovníků do oblastí hypotéz, až utopisticky vzdálených možnostem realizace.

Jsem toho názoru, že kromě otázek současné praxe musí být řešeny i otázky výhledu proto, aby problémy dneška mohly být řešeny v intencích celkového dlouhodobého vývoje.

V rámci diskuse k problematice velení se v tomto článku pokusím vyvodit z dosud uveřejněných teoretických prací i praktických zkušeností některé závěry, které by pomohly štábům a jeho orgánům přiblížit perspektivu pravděpodobného vývoje na úseku velení.

Dnes již nikdo nepochybuje, že ohromné, kvalitativní změny v možnostech soudobých armád kladou na orgány velení požadavky, které se prakticky vymykají fyzickým i duševním možnostem člověka; lze je však řešit v celém jejich rozsahu jedině cestou automatizace ve všech oblastech dosavadní činnosti jednotlivce, popřípadě kolektivu v celém procesu velení.

Při zavádění nových systémů velení je nutné důrazně přihlídnout ke zvláštnosti ozbrojených sil, která je dána nenarušitelným požadavkem trvalé bojové pohotovosti.

Lze-li např. jeden z deseti strojírenských závodů dosavadní technické úrovně přebudovat na plně automatizovaný, může i nadále, třeba s různou produktivitou práce a různou výrobní kapacitou, všech deset závodů vyrábět, v podstatě naprosto nezávisle na sobě.

V ozbrojených silách nelze automatizovat např. systém velení ve štábu jen v jedné divizi; automatizovat je možné postupně určité úkony v oblasti velení ve všech štábech ozbrojených sil, a to nejen u svazků a svazů, ale odpovídajícím rozsahem i u útvarů. Přejít na automatizovaný systém je nutné uskutečnit prakticky v určitém okamžiku. I když po určité dobu může být nový systém zkoušen, musí být pro případ bojového použití ponechán systém dosavadní.

Za účelem postupné automatizace určité oblasti velení tímto způsobem je nutné si předem ujasnit a teoreticky vyřešit perspektivní systém velení; jednotlivé „postupné cíle“ automatizace musí být vedeny a usměrňovány „konečným cílem“. Proto ani v oblasti mechanizace a automatizace nesouhlasím jen s úzkým výkladem, že publicistická práce, jakož i vědecká práce musí v každém případě pomoci praxi — bezprostředně a okamžitě.

Studiem dosavadních výsledků jak teoretických prací, tak praktických aplikací z oboru automatizace velení, je možno podle charakteru činnosti, která je řešena, vyčlenit v podstatě pět oblastí:

- získávání, sběr, třídění a evidence informací;
- automatizované zpracování variant optimálních řešení;
- účelové zpracování získaných informací;
- doručení rozkazů a nařízení podřízeným;
- automatická činnost různých zbraňových (a jim podobných) systémů.

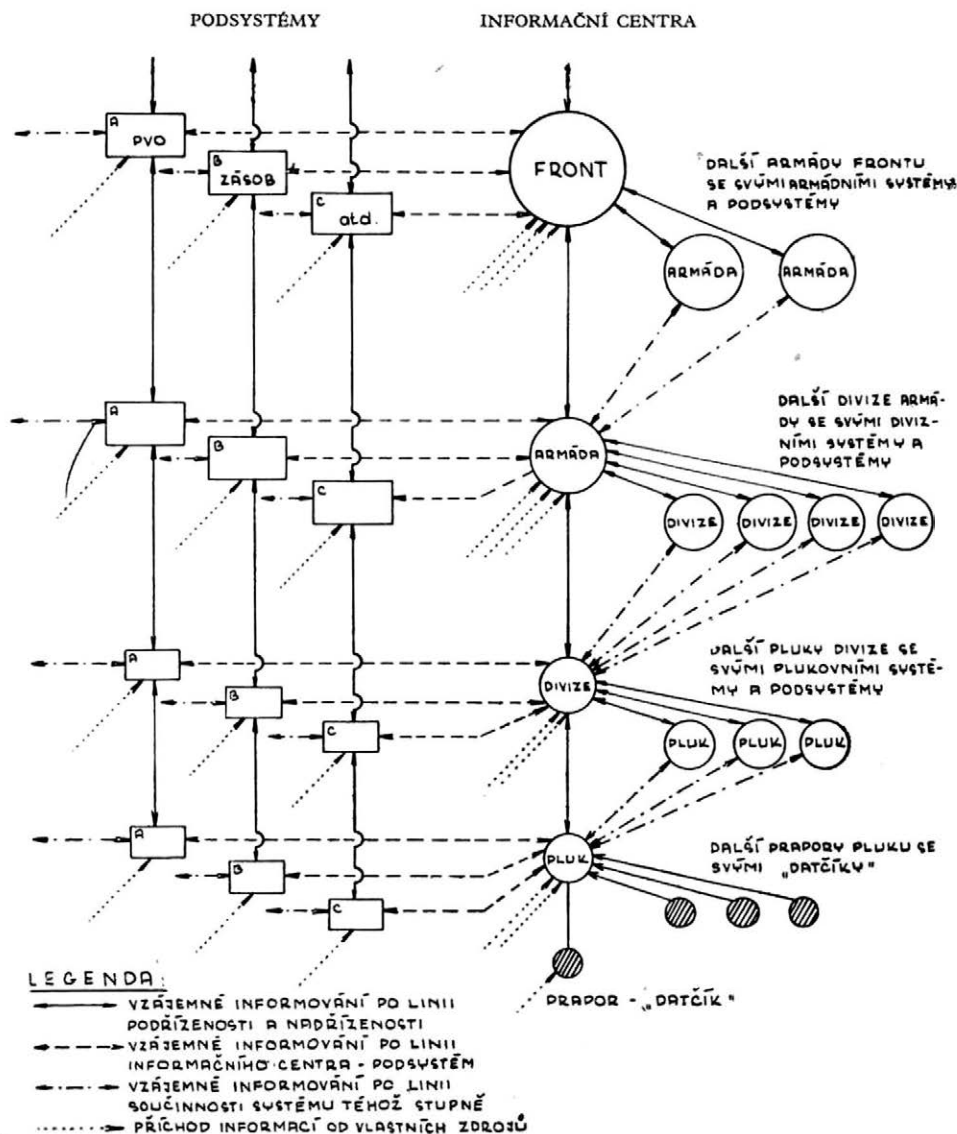
V článku nechci řešit metodiku, posloupnost a závislost automatizace jednotlivých oblastí, pokusím se však o souhrnou představu perspektivního automatizovaného systému velení, aby bylo možno vytyčit jeho zpětné vlivy na dnešní pětistupňovou organizaci našich štábů ve frontu (front, armáda, divize, pluk a prapor), jakož i na funkční předurčení jednotlivých velitelských stupňů a nastínit možné cesty soudobého systému velení.

Stěžejní oblastí automatizace je získávání, sběr, třídění a evidence informací. Ostatní oblasti jsou bezprostředně závislé na kvalitě a kvantitě zpracováváných informací.

V automatizovaném systému velení musí být ve štábech vytvořena **automatická centra**, do kterých budou přicházet veškeré zprávy a informace; v nich budou též vyhodnocovány, tříděny a usměrňovány, jednak do míst jejich evi-

dence a uložení, jednak k orgánům, které budou na ně reagovat podle svého funkčního poslání.

Bude správné, aby některé specifické zprávy se postupovaly do „informačního centra“ po linii určitých podsystémů (např. PVO, materiálního zabezpečení apod.), v nichž budou předem podle potřeb příslušného podsystému vyhodno-

Obr. 1

covány a tříděny. Do „informačního centra“ budou pak příslušným podsystémem propuštěny jen informace celkového, souhrnného významu.

Konečnou fází automatizovaného systému velení na úrovni, např. frontu, měly by tvořit jednak centrální systém informací všech druhů, jednak řada s ním spřažených jednoúčelových nebo víceúčelových podsystémů.

Srovnajme nyní schematické funkční náčrty systémů sběru informací ve frontu při současné pětistupňové organizaci štábů a při uvažované třístupňové organizaci.

Pětistupňová organizace štábů (viz náčrt čís. 1) vyžaduje, při tříarmádním složení frontu a armádách o čtyřech až pěti divizích čtyřplukového složení, aby byla vybudována tato automatizovaná centra sběru (a evidence) informací:

1 frontové, 3 armádní, 15 divizních, 60 plukovních a 240 praporečnických center, vybavených celkem 79 počítači a 240 „datčích“, z nichž pro stupeň front a armáda musí být 4 počítače velké.

Uvedené počty jsou třeba pro základní, vcelku jednoduché vybavení štábů. Pro zjednodušení úvah neuvažují potřebu dalších počítačů na jednotlivých místech velení pro vybavení příslušných „podsystémů“.

K otázkám informací štábu armády v pětistupňové organizaci štábů ve frontu. Do informačního automatického centra štábu armády přicházejí informace řadou kanálů, které můžeme seřadit do několika skupin, a to od:

- informačních center podřízených divizí;
- informačního centra nadřízeného frontového štábu;
- vlastních průzkumných prvků všech druhů;
- informačních center „sousedních“ armád;
- armádních stupňů různých automatických podsystémů;
- vlastního štábu (tj. informace, vznikající činností velitele armády a jednotlivých oddělení a složek štábu armády, jako např. rozhodnutí velitele armády, pokyny NŠ armády a náčelníků složek, vydávané rozkazy a nařízení štábem armády apod.).

Všechny prvky armádního štábu pokud jde o otázky informací, vycházejí však z uvedeného armádního informačního centra. Obdobně i všechna podřízená informační centra se mohou obracet s dotazy o potřebné další informace na centra bezprostředně nadřízených velitelských stupňů a v mnohých případech na paměťové prvky odpovídajících podsystémů.

Při této pětistupňové organizaci štábů a činnosti informačních center automatizovaného systému velení bude celá řada informací procházet nejen až čtyřmi stupni počítačů, ale bude mnohdy i ukládána do dvou až čtyř pamětí, a to na stupních armáda, divize a pluk i v několika počítačích stejného stupně (u „sousedů“).

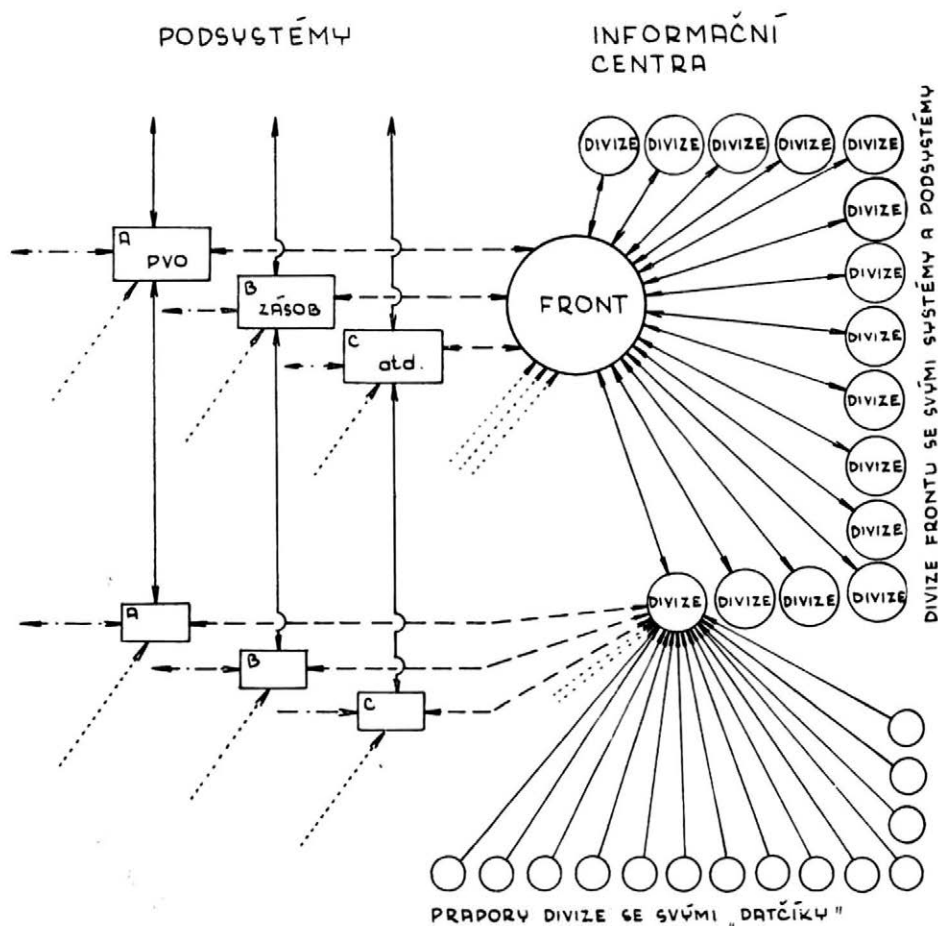
Tak např. informační údaj o atomovém úderu, zjištěném pluky jedné armády se třemi divizemi v prvním sledu proběhne v automatizovaném systému velení frontu dvanácti plukovními, třemi divizními a jedním armádním a jedním frontovým počítačem a ve všech by byl, jako závažný, ukládán do paměti. (Zde by ovšem bylo možné na úrovni pluku a divize údaje, které se netýkají bezprostředně zájmového prostoru vlastního pluku, nebo vlastní divize, jen propouštět, aniž by byly ukládány do paměti vlastního počítače.)

Logickým požadavkem, vyplývajícím z procesu automatizace, sběru a zpracování informací je — snížení počtu velitelských stupňů. „Automatizovaný“

štáb frontu bude přece schopen stejně rychle a spolehlivě řešit otázky zabezpečení informací pro dvanáct až patnáct divizí, jako pro tři armády.

Stejně tak „automatizovaný“ štáb divize zvládne velení šestnácti až dvaceti praporům stejně dobře, jako čtyřem plukům.

Z hlediska perspektivního výhledu komplexní automatizace je tedy možno vytyčit požadavek zrušení stupně vševojskové armády a pluku.

LEGENDA NA NÁČRTU 1.

POZNÁMKA: VZÁJEMNÉ INFORMOVÁNÍ PO LINII SOUČINNOSTI MEZI SYSTÉMY A
PODSYSTÉMY DIVIZNÍHO STUPNĚ JEN S BEZPROSTŘEDNÍMI SOUSEDY
(DO STRAN I DO HLUBKY FRONTOVÉHO USKUPENÍ)

Obr. 2

Automatizovaný systém velení třístupňové organizace štábů frontu (viz náčrt čis. 2) by pak, pro základní, jednoduché vybavení štábů představoval jeden velký (frontový) počítač, patnáct počítačů malých (divizních) a dvěstěčtyřicet praporečnických „datčků“. (Ani zde nejsou uvažovány další potřebné počítače začleněné v jednotlivých podsystémech.)

Samozřejmě hledisko automatizace není a nemůže být jediným, absolutním určovatelem organizačních principů našich štábů. Výhodnost či nevýhodnost snižení počtu velitelských stupňů je nutné proto zvážit i z dalších hledisek.

Například plánování frontové útočné operace :

Zámysl velitele frontu na použití zbraní hromadného ničení vychází z kalkulací celkového počtu a ekvivalentu jaderných prostředků přidělených vcelku na operaci frontu. Při prvním hromadném úderu je zachovávána naprostá centralizace plánování použití jaderných prostředků. Štáb frontu zde prakticky plánuje použití atomových prostředků i za armády a i za divize.

Celkový zámysl velitele frontu, i když svou formulací hovoří o vševojskových armádách, spočívá na rozboru situace a úkolu frontu včetně divizí.

To jsou fakta z praktického života výcviku našich štábů. Příprava rozhodnutí velitele frontu ani na jednom z velitelsko-štabních cvičení frontu se neprováděla jinak.

Plánování operačních přesunů, vyvedení vojsk frontu, nebo jejich přeskupení musí štáb frontu řešit do divizí v to.

Základní otázky materiálního a zdravotnického zabezpečení frontové operace jsou tělem rovněž kalkulovány a řešeny až do divize.

Dnešní pětistupňová organizace štábů ve frontu, nutí velitele a štáb frontu „shrnovat“ do „armádní formulace“ při sestavování úkolů vyhodnoceno a řešeno včetně stupně divize.

Štáby vojskových armád pak opakují ve skutečnosti pro své pásmo činnosti tytéž úvahy a kalkulace, které před tím již byly provedeny ve štábu frontu a se ztrátou dalších, tolik potřebných hodin dopracovávají se stejných výsledků a závěrů a „armádní formulaci“ svého úkolu rozvádějí do formulace divizní, z níž prakticky vycházel štáb frontu.

Obdobný je problém i na stupni taktického plánování. Ve štábu divize se provádějí veškeré rozbor, kalkulace apod. do praporů. I zde, po vyřešení prakticky všech otázek plánování do praporů shrnuje štáb divize své závěry do „plukovních celků“ a ukládá úkoly svým plukům.

Velitel a štáb pluku pak v taktickém měřítku, obdobně jako velitel a štáb armády v operačním měřítku znovu uskutečňují rozbor a kalkulace, provedené již nadřazeným štábem. I zde jde o neúnosnou a zbytečnou ztrátu času.

Z uvedeného je možné dojít k závěru, že pokud jde o problematiku plánování jak operace, tak i boje, bylo by **zrušení stupně armáda**, jako zbytečného operačního mezistupně a zrušení stupně pluk, jako zbytečného taktického mezistupně, nejen možné, ale i žádoucí. Kladným výsledkem by bylo plánování jen na jednom operačním stupni (štábu frontu) a na jednom taktickém stupni (štábu divize) s významnými časovými úsporami.

K frontové útočné operaci :

Front povede útočnou operaci zpravidla na několika směrech ; proto je třeba vytvořit nebo zachovat určitý prvek velení, který by v operačním rámci za-

bezpečoval řízení činnosti několika svazků, spolupůsobících na jednotlivých směrech činnosti frontu. Dosud tento úkol plní místa velení štábu armády a na směru rozhodující činnosti vojsk frontu i PVS frontu.

I v soudobém taktickém boji (jak útočném, tak i obranném) je rovněž třeba vytvořit, nebo zachovat určitý prvek velení, který by byl dnes schopen, v rámci vševojskové divize bezprostředně usměrňovat boj 3—4 praporů. Dosud tento úkol plní štáby pluků a na směru hlavního úderu divize (v útočném boji) i PVS divize.

Vycházím-li z předurčení, složení a využívání druhých sledů, konstatuji, že na operačních stupních frontu a vševojskové armády je operačním dispozičním prvkem divize. V případě, že front má do druhého svého sledu vyčleněnou celou vševojskovou armádu, bývá druhý sled nasazován nejčastěji po svazcích, podle rozhodnutí a zabezpečení velitele frontu. Zasazuje-li velitel frontu druhosledovou armádu jako celek, děje se tak zpravidla opět po svazcích, s úpravou podřízenosti jak nově zasazovaných svazků, tak i svazků prvosledových armád. Naproti tomu na taktickém stupni zasazuje se druhý sled divize zpravidla najednou (celý druhosledový pluk).

Z dosavadních úvah je možno konstatovat:

1. Dnešní systém operačního plánování frontové operace na stupni front-armáda-divize, je zbytečně komplikovaný a časově zdoluhavý. V systému operačního plánování je třeba vyřadit dnešní stupeň armády jako zbytečný.

2. Systém taktického plánování vševojskového boje je třeba rovněž zjednodušit a vyřadit stupeň pluk.

3. V soudobých podmínkách frontové operace na několika směrech není možné přímé řízení dnešním štábem frontu dvanácti až patnácti vševojskových svazků, operujících na dvou a popřípadě i více směrech.

4. Rovněž v taktickém měřítku není možné, aby velitel a štáb divize řídil bezprostředně útočný boj dvanácti až šestnácti praporů.

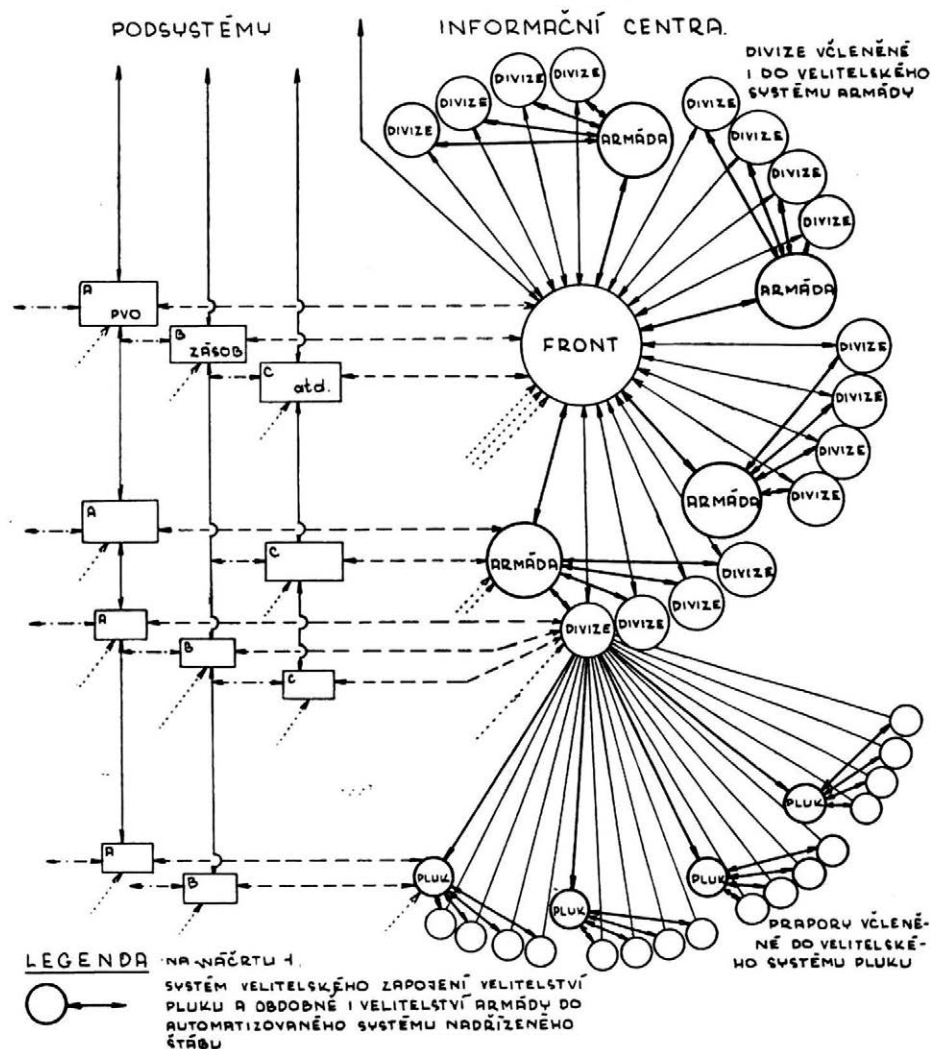
V dnešní pětistupňové organizaci štábů ve frontu je třeba změnit dosavadní pojetí a funkční předurčení velitele a štábu armády a velitele a štábu pluku: uvedené velitelské stupně je třeba vyřadit ze systému plánování a ponechat, jako orgán frontu, popř. divize, pro bezprostřední operační (a bojové) řízení činnosti divizí dnešní armády (praporů dnešního pluku).

Promítnu-li tento závěr zpět do problematiky automatizace, vznikne v rámci frontu systém, znázorněný na náčrtu čís. 3.

*

K funkčnímu zapojení štábu armády do celofrontového systému:

- štáb armády nemá vlastní automatické informační centrum;
- štáb armády je napojen na informační centrum štábu frontu, ze kterého dostává všechny potřebné informace a jemuž dodává všechny informace vzniklé ve štábu armády, nebo ty, které procházejí štábem armády;
- štáb armády je při tom napojen na armádní stupeň různých automatizovaných podsystémů (např. PVO, materiálního zabezpečení apod.);
- se sousedními armádami je spojen po linii automatizace informací frontového centra, po linii některých podsystémů pak přímo.

Obr. 3

Štáb armády v tomto pojetí v celkovém automatizovaném systému představuje jakousi autonomní složku štábu frontu.

V čísle 4/63 časopisu Vojenská mysl rozvádí generálmajor Voštera některé myšlenky o možné variantě nového způsobu vedení soudobé operace v počátečním období války.

Podstata článku tkví v myšlence, že při soudobé frontové útočné operaci počátečního období války je třeba „... po současně provedených úderech v celé

hloubce pásma činnosti také hlavní objekty a prostory nepřítele obsadit, a nedat mu tak možnost k postupnému vzpamatování se".

Generálmajor Voštera rozvádí pak myšlenku, jak rozvinout pozemní bojové akce v co nejkratší době na celou hloubku 800—1000 km nepřátelského území (hloubku frontové operace). Počítá při tom s využitím výsadků, operačního, operačně taktického i taktického významu, s leteckou přepravou odlehčených divízi do prostorů, ovládnutých před tím v hloubce nepřátelské sestavy našimi výsadky a bere v úvahu i bezohledné pronikání tankových divízi ihned po překročení státní hranice.

Pokusím se konfrontovat dosavadní závěry s požadavky na velení, které vyplývají z varianty soudobé útočné frontové operace, rozpracované v uvedeném článku.

Jaké je možné schéma situace ke konci D 2:

- prvosledové divize čelně útočících armád pronikly do hloubky 150 až 200 km;

- pravokřídelní armáda odráží dvěma pravokřídelními divizemi nepřátelský protiúder armádního sboru, na nepřátelském území, v hloubce asi 100 km od státní hranice;

- od obou prvosledových armád pronikla jedna tanková divize do hloubky 300 km a směřuje do prostoru shozu operačního výsadku, který v hloubce asi 500 km ovládl přechody přes velký vodní tok;

- v hloubce asi 700 km, po předchozím vysazení padákové divize (v D 1), vysadilo v D 2 v poledních hodinách dopravní letectvo odlehčenou motostřeleckou divizi.

Situace míst velení:

- VS a TVS frontu jsou dosud v původním prostoru;

- VS a TVS prvosledových armád dokončily přemístění do prostorů vzdálených asi 150 km od státní hranice;

- VS a TVS divízi jsou do 50 km za čarou dotyku svých povosledových pluků, u výsadkových prvků uprostřed prostoru shozu, u pronikajících tankových divízi v čele proudů hlavních sil.

Zvažme v této variantě účelnost dnes požadovaného rytmu přemístování VS a TVS frontu — jednou za dva až tři dny.

V dosavadních variantách frontových útočných operací bylo nutno počítat, při průměrných tempech operace do 100 km denně, s „dosahem“ frontového systému velení maximálně kolem 300 km. Tato norma odpovídá možnostem postupu prvosledových armád během oněch 2 až 3 dní, po které VS a TVS frontu zůstávají na místě.

V uvažovaném perspektivním pojetí útočné operace frontu, kdy vojska frontu již první a druhý den operace budou bojovat prakticky v celé hloubce frontové operace, bude nezbytné, aby „dosah“ frontového systému velení byl zvýšen na 800—1000 km. Velitel a štáb frontu v takovém případě budou pak s to velet ze svého původního VS (TVS) prvkům frontové operační sestavy, která dosáhne v průběhu operace kteréhokoli prostoru — do splnění dalšího úkolu frontu.

Není to nelogický požadavek, aby velitel frontu a jeho štáb veleli po celou dobu trvání frontové útočné operace z původního VS (TVS). To však znamená

vybavit spojovací systém nejen štábu frontu, ale i štábů armád a výsadkových divizí výkonnými spojovacími prostředky s dosahem kolem 1000 km. Dále vytvořit při frontu vysoce pohyblivé prvky velení, schopné letecké přepravy, s dosahem spojovacích prostředků pro spojení s frontem rovněž kolem 1000 km. Tyto prvky byly používány k velení za účelem kordinace a řízení bojové činnosti v operační hloubce například výsadkové divize s divizemi letecky dopravenými do prostorů výsadků, nebo s takovými divizemi, které pronikly do prostorů činnosti výsadkové divize.

Z provedeného rozboru vyplývá závěr, aby VS a TVS frontu byla budována jako stabilní místa velení a naopak, dnešní PVS frontu a místa velení dnešní armády jako vysoce mobilní.

Dalším závěrem je, že štáb frontu, štáby armád, výsadkových divizí a ostatních prvků přímého frontového podřízení musí být vybaveny spolehlivými spojovacími prostředky s dosahem kolem 1000 km.

Otázky funkčního pojetí štábů všech stupňů ve frontové útočné operaci je nutné doplnit i požadavkem bezprostřední ochrany těchto orgánů před následky nepřátelských atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení.

Účinnost ochrany míst velení by v daném případě byla řešena jednak ženijním vybudováním, a jednak manévrovostí s vysokou mobilností těchto míst.

Zejména v počátečním období války, pro které jsou místa velení připravována předem, v míru, na vlastním území, je třeba pro operační stupně velení vybudovat ženijně co nejodolnější pracoviště, především podzemního charakteru.

Obdobně je třeba chránit štáby taktických stupňů před nepřátelskými překvapivými údery zbraní hromadného ničení, odolnými úkryty, odpovídajícími očekávané kilotonáži nepřátelských jaderných úderů.

Pro první frontové útočné operace počátečního období války, zahajované prakticky zároveň se zahájením nepřátelství, bude nutno rozdělit místa velení do dvou základních kategorií:

- **na místa velení stabilního typu**, důkladně vybudovaná po stránce ženijní;
- **na místa mobilního charakteru**, správně vybavená vzhledem k nutné pohyblivosti.

V souladu s našimi dosavadními závěry bude nutno právě VS a TVS frontu považovat za stabilní místo velení a plně zabezpečit odpovídající jejich ženijní vybudování.

Všechna ostatní místa velení, počínaje PVS frontu a místy velení vševojskové armády je třeba vybavit jako místa vysoce pohyblivá, především pracovišti v obrněných transportérech, v tancích, ve vrtulnících apod.

Jak by podle shora uvedených závěrů měl vypadat systém štábů a jejich funkční předurčení v rámci frontu (uvažují zde opět front o třech vševojskových armádách o čtyřech až pěti divizích)?

Na úrovni frontu by byla organizována VS a TVS frontu jako základní stupeň operačního velení (včetně operačního plánování do divizí v to). Proti dnešnímu systému míst velení by bylo zrušeno PVS frontu.

Na stupni dnešní vševojskové armády by byla zřízena VS a TVS, nikoli však jako místa samostatného plánování operace, ale jen jako místa bezpro-

středního řízení operační a bojové činnosti podřízených divizí. Pokud jde o plánování, byla by VS a TVS armády součástí VS, popř. TVS frontu. Při plánování např. frontové útočné operace plánoval by štáb frontu až do divizí, přičemž štáb armády (VS a TVS) by rozpracovával rozhodnutí velitele frontu do úkolů jednotlivým divizím své armády. V průběhu operace pak VS armády (a obdobně v otázkách řízení týlu i TVS armády) by bylo svým funkčním pojetím blízko dnešnímu PVS frontu a usměrňovalo by podle plánu frontu činnost tří až pěti divizí. V případě potřeby by vyjížděl na takové VS armády i sám velitel frontu (na směr rozhodující činnosti vojsk frontu apod.).

Velitelské stanoviště by mohlo být početně mnohem menší ve srovnání s dnešní VS armádou. V tomto systému by mohlo PVS armády rovněž odpadnout a velitel armády, v případě potřeby, by vyjížděl na VS kterékoli podřízené divize.

Na úrovni divize, jejíž štáb by byl centrálním taktickým plánovacím místem, by bylo obdobně organizováno VS a TVS divize; ani na stupni divize by nebylo nutné organizovat PVS.

Funkci PVS divize by prakticky uskutečňoval štáb pluku, který by ze svého VS usměrňoval a řídil bojovou činnost podřízených praporů. Při plánování boje plánoval by štáb divize do praporů v to a VS pluku by při tom rozpracovávalo rozhodnutí velitele divize do úkolů podřízených praporů.

Štáb praporu by zůstal v dosavadním funkčním pojetí.

Ze srovnání počtu míst velení dosavadního a navrhovaného systému je možno zjistit, že zrušením PVS frontu, tří PVS armád a 15 PVS divizí, jakož i podstatným snížením počtů u tří VS armád a šedesáti VS pluků, bude vytvořena dostatečná záloha pro vyčlenění plnohodnotných (materiálově i kádrově) družtých položení všech míst velení.

Ve skutečnosti vzniknou na zbylých velitelských stupních dvě rovnocenná místa velení, což vynese zásadní výhody oproti dosavadnímu systému:

- zabezpečení nepřetržitosti velení po sebedelší dobu trvání operace s možností organizovat velení „po směnách“;

- vyřešení problematiky přemísťování mobilních míst velení vzájemným překračováním obou položení;

- zabezpečení velení i v případě vyřazení kteréhokoli místa velení;

- možnost manévru jednotlivými místy velení, zejména při neočekávaných změnách v průběhu operace.

Je samozřejmé, že realizace navrhovaného systému velení by se odrazila v dosavadní metodice práce a v celkové organizaci našich štábů.

Ze skutečnosti, že budeme moci automatizovat nejen činnost jednotlivých druhů vojsk a jednotlivých složek dnešní organizační struktury našich štábů, ale i jednotlivé pracovní oblasti štábů jako celků, vyplývá zcela určitě v ne-daleké budoucnosti naléhavý požadavek reorganizace našich štábů podle stejných zásad.

Řešení tohoto problému je však velmi složité, bude třeba značného úsilí jak teoretických pracovníků, tak našich velitelů a příslušníků našich štábů, aby mohli vytyčit správnou linii podmínkám postupného vývoje organizace našich štábů.

Proto není na místě předem odsuzovat, a naopak je nutno vítat všechny studie, články a diskuse z této oblasti.

K některým změnám v struktuře a metodice práce štábu armády, které vyplývají z požadavku zrušit na tomto stupni samostatné plánování.

Vyjdou-li z předpokladu, že VS armády je předurčeno především pro bezprostřední řízení podřízených svazků, bude s největší pravděpodobností nezbytné přebudovat jeho organizaci například na systém jednotného štábu, s centrálním operačním sálem, kde s velitelem a náčelníkem štábu armády budou společně i příslušní odborní funkcionáři; tito budou mít k dispozici jen nejnutnější počet pomocníků pro přípravu potřebných podkladů a pro realizaci rozhodnutí velitele.

Jedna z variant možného složení takto chápaného VS armády vyžaduje vytvoření této struktury jeho orgánů:

- velící orgán (velitel armády, jeho zástupce);
- organizátor práce a zejména součinnosti štábu (NŠ, jeho zástupce);
- příslušné „odborné“ skupiny:
 - operační;
 - průzkumová;
 - palebná;
 - operačního zabezpečení;
 - směrových důstojníků;
 - spojovací a šifrovací;
 - skupiny zabezpečení činnosti štábů.

Zásadními budou ovšem změny v pojetí funkce štábní dokumentace. Základními dokumenty operace budou druhopisy plánovacích dokumentů ze štábu frontu. Hlavními dokumenty, vedenými v průběhu operace budou pracovní mapy a potřebné přehledy.

Obdobně by byla zjednodušena struktura a metodika práce VS pluků.

Z á v ě r

Vzhledem k omezenému rozsahu jsem nemohl zdaleka rozebrat všechny podmínky, vztahy a skutečnosti, které jsou spojeny s problematikou struktury štábů, s jejich funkčním předurčením, s metodikou jejich práce a odpovídajícím všestranným vybavením. Nebylo, a ani nemohlo být cílem článku tuto rozsáhlou problematiku vyřešit. V článku vyvozené, hrubé závěry, nemohou být proto považovány za konečné. Jejich promítnutí do dalších souvislostí, mezi něž patří velení prostředkům hromadného ničení, otázky velení letectvu, řízení technického, materiálního a zdravotnického zabezpečení a řada dalších, mohou podstatně ovlivnit zpětně shora uvedené závěry.

Otázky celkové perspektivy vývoje systému velení v soudobé válce je však třeba důsledně studovat, propracovávat a upřesňovat. Hlavním cílem článku je vyvolat zájem teoretických pracovníků, velitelů a příslušníků štábů.